

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИНГ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ КОМИТЕТЕРИНИНГ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ СОВЕТТЕРИНИНГ ОРГАНЫ

Ыяш салдадыр ажылды организастьг чорудар

Совет Тываның ажылчы чоннары бистик калбас делгем Төрөөн чурттувустун бүтү уластары-биле калып СЭП-ниң XX съездининг шийтирилери амырларга боттандырар, алдыгы беш чыл планымың ошол-дору хуусаа бетинде күүсүрүп дөш чүткүлдүг ажылдап турарлар. 1957 чыл болза, социалисттик экономиканың база культураның чаз, улам-на бедик көдүрүшкүнү дөш, совет кижилеринг чаагай байдалы улам ыдай экижилер дөш шийтирилг демиселдин чылы болуп турар.

Октябрың социалисттик Улут революцияның 40 чыл оюнуң байырагында белеткед бүтү чурттуг шийтине калгарган. Ол адалыг байырагында төлөнтүг уктур дөш бистик ажылчы чоннары-выстың политиктиг болгаш күш-ажылчы көдүрүшкүнү беден. Ажылчы чоннарың хой миллион массаларымың ол илде-келгил чорутууга толаргай илдерешкини болза, бистик Төрөөн чурттувустун бүтү-ле черлеринде калбарып неперөөн күчүлүг социалисттик чарып болуп турар.

СЭП ТК-ның февраль Пленумунунг шийтирилери дүңнүт «Улетпирүг болгаш тукутуң өргөсөл башкарып чоругу» организастаары улам ынай сайы-раңгайлар дугайында эш Н. С. Хрущевтүң СССР-ниң Дээди Советиниң VII сессиясында илеткил болгаш сессияның хууза алган шийтирилери болза, бистик чурттувустун бүтүрүшкүнү күштериниң база байлаанын улам ынайга өдүрүшкүнү өргө-ажылчыларга таарыштыр ажыл-агыйны өргөсөл башкарының органи-застыг тургузуун чаартырың ула-зымынның толаргай айткан турар. Коммунисттик партияның болгаш Совет Чазак-тың бо чугула кемчелерин бүтү совет кижилер база ылап мин-биле уткуп, дөшөөн. Ол дөргө, партия болгаш чазакты доңгоруң бүтү совет уластуң улам сырый каттыжының, ажыл-агый болгаш культура тургузушкунуң бүтү-ле азыраарыңа чаз-чаа тилежелерин чедип алыр дөш бистик чоннувустун патриотчу көдүрүшкүнү толаргай херес-леп турар.

Улут Октябрың 40 чыл оюнуң байырагында алдар ыдыр 1957 чылдың улус ажыл-агый планын хуусаа бетинде күтүсөдүр дөш социалисттик чарышты улам-на калбартырың совет улусту СЭП ТК-ның Комитетин кыйгырган. Ыяш белеткелиниң планын чедип чоругу бүтүсөдүр чоругу бистик облыстың улус ажыл-агыйны улам ынай хөгжүдүшкүнү ула-рыду ойнаар. Ыяш белеткелиниң пла-ны үлгерип күтүсөдүр, коммунисттик тургузушкунуң херезинге бодунуң салымынның кийрер дөш чүткүлдүг ажылдары облыстың ыяш белеткели-ринде негетинип турар.

Барыяның ыяш белеткээр бүтүрүгелериниң ажылчылары, инженер-техник-тик ажылдачылары Совет Эвилелиниң ыяш улетпирүг бүтү ажылдачылары-га бо чылдың өтөсінде кыйгырың үндү-релер. Ында чугаалап турары:

— Ыяш улетпирүг хожудан, чурттуң шакталарыңа, чаз туугарыңа, сазын үлгүлүг бүтүрүгелеринге ыяшты чедир белеткеп берейн турар чорук бистерин дүвүрөтпейн барып болбас. Ыяш хожудангай чоругу-биле оон ынай өтөс-тең болбас. Ыяш улетпирүг хожудангай чоругу бо чылдың уластуң дөш бүтү-ле күжүлүгүңнөң салымыңар. Бистик

чурттувустун улус ажыл-агыйыңа хой ыяшты берейнелер!

Тыва облыстың ыяш белеткечтериниң мурнуңа улуг сорулгалар туруп турар. Ыяштың унун дургаар ыяш салдадыр башкарының үеи келген. Белеткөөн ыяштарын суг оруу-биле салдадыр чедир азыры ышкыш чугула ажылды чедип чоругу организастаары облыстың ыяш белеткээр организастарыңдан негетинип турар. Ыяш салдадыр үлгү-лүг организастаар, олар ыяшты болгаш тулуг ыяшын белеткээр планын чедип-чоругуңнү күтүсөдүр талза, ыяш салдадыр ажылга кысыа хуусаа хынамчалыг белеткээр херек.

Облыстың ыяш белеткээр организастары бо чылдың бирги кварталында бодунуң ажылын өлгөн экижилектин дем-делгезе чогутур. Чижээ, Сыстың-Хемниң ыяш ажыл-агый чери бирги кварталда бүтүрүгелерин 110,8 хуу күтүсөдүр. Тулуг ыяшын белеткээр план өргөсөл чыл-дазымыңа бодарга бо чылдың бирги квар-талында 117,2 хуу ыдыр күтүсөдүр. Ыяш болза-да, чедип алыңган чедип чоругу-биле белеткээр ыяш белеткээр организастарың ыяштың үлгү-лүг чедиптер бар. Ажылда бар чедип-терин дүргөн чалдыр дөш шийтирилг кемчелерин ал чорудары облыстың ыяш ажыл-агый черлеринде негетинип турар.

Ыяш ажыл-агый черлериниң болгаш ыяш белеткечтериниң сорулгалары болбас сорулгалар чүдө-дөш, ыяш салда-дырыңа бүтү тала-биле белеткедиг ула-зымыңа болуп. Ыяш салдадыр бо чылдың чедип чоругу организастаар тала-зы-биле улуг харысаага Сыстың-Хем-ниң болгаш Бүрениң ыяш ажыл-агый черлериниң директорлары эштер Бакос болгаш Багының оларга хамаарып турар. Ыяш салдадыр чугула ажылды ула-рун тала-зы-биле харысаага сорулга олар чүдүр улетпирүг облыстың өргө-сөлүгүн (начальник эш Борсенов) мур-нуңа туруп турар.

Бо чылдың ыяш салдадыр ажылга 200 ажыл ажылчылар, лоцманнар кийрер. Оларын ортуңаа хуу бүтүрүгелер масса-политиктиг ажылчы чорудары, оларын аразыңа социалисттик чарышты өдүлүг организастаары өргөсөл чугула. Ыяш салдадыр ажылга кийрер ажылчыларның ортуңаа хуу бүтүрүгелер агайаңга ажылчы чорудар, хуудугу болгаш көргү-дүг самбыраларың база хана солунары организастаар агитаторларын амылга-штан өгөлөн тусайлаары ыяш ажыл-агый черлеринде партия организастарының сорулгаларың болбас сорулгалар болуп.

Быямың тулуг шедеринге, бүтүрү-гелеринге, шакталарга чедире чогутур ыяш материал чогутур хуусааңа, азыр-да хуусаа бетинде четкен турар ыдыр ыяш салдадыр ажылды органи-застаар херек. Ыяш белеткечтериниң болгаш салдадыр чоругуңнү ортуңаа масса-политиктиг база организастың ажылды күнүлүгүшкүнү, ыяш салдадыр-рының планын бо чылдың хуусаа бетинде ажыл күтүсөдүр бодунуң бүтү аралары бисте бар.

Октябрың социалисттик Улут револю-цияның төөгүлүг 40 чыл оюнуң байы-рагында белеткээр ыяш салдадыр-рының планын хуусаа бетинде чедип-чоругуңнү күтүсөдүр!

Районда мурнап дооскан

САРЫГ-СЭП. (Телефон-биле). Баз-Хем районунг тараажиыры Октябрың со-циалисттик Улут революцияның 40 чыл оюнуң байырагында белеткээр дугайы-нда СЭП ТК-ның доктаалын танышкан, бо чылдың бедик дүжүтүг өстүрүп, ажаал азыраңга толаргай хуузаларын алган. Оларын сөзү амырларга боттанып турар.

«Тилелге» колхозтуң тараажиыры часын хову ажылы организастыг чору-дуп, МТС-ниң механизаторлары-биле де-минг ажылдап турар. Кызылгасты 1700 гектарга чазар планын турган, оон 300 гектары ажыр тараан. Тараажиы-ның бежен хуузу ханажарактай чаштыр-ган. Ол колхоз тараа культуразың 5 ажыл хууңда чазып дооскан.

Молотов аттыг көдө ажыл-агыйга та-рылга үезинде ажылдары-биле барган механизаторлар Руковинин, Намзы, Ковы-нин, Кудрявцев олар колхозчуларың бе-дик дүжүт өстүрүп алырыңа кызылгас күш-ажылды дуулажып турар. Агаарың соок берге байламы механиз-аторларын бүдүн ээлгедге ажылдарыңа дыка шайгыш болуп турган. Ыччалза-да механизаторлар хуу онзадазың 200 — 250 хуу күтүсөдүр турган, тараа чазар планын 6 ажыл хууңда ажыр күтүсөдүр шыдааннар.

ОБЛАСТЫҢ РАЙОННАРЫНДА ЧАСКЫ ТАРЫЛГАНЫҢ ЧОРУП ТУРАРЫНЫҢ МЕДЗЗЗИ

(1957 чылдың май 15-те)

Районнар	Тараа культуразы-нын тарылгачы күтүсөдүр хуузу	Оон иштинде кызылгас	Картофель
Тес-Хем	112,0	110,4	—
Чөөн-Хемчик	108,9	110,7	—
Чаз-Хал	105,8	106,8	—
Барыын-Хемчик	91,9	102,4	5,5
Баз-Хем	89,1	110,2	11,2
Бий-Хем	89,0	105,9	1,8
Бай-Тайга	88,4	88,4	—
Суг-Хал	87,4	93,3	—
Танды	87,2	102,6	5,3
Өвүр	76,7	113,4	—
Улуг-Хем	74,9	92,9	—
Өрөөн	52,2	76,0	—

Чээшкниге чаңгыс аай бижидишкни

КУЙБЫШЕВ. (СЭТА). Чаа чээшкниң үндүргөн дугайында дыңналыңга радиога дамчылары билек-ле Ортаа-Волганың ста-нок туудугу заводунга бижидишкни эгелен.

Хочун бүтүрүгелер Н. Цветковтун ме-дгелгези болза:

— Партияның болгаш чазактың чээш-киннер талазы-биле кемчелерин бистик үлгүлүг бир эш-сеткилдиг чүдүлүгүңнү өргөн. Ол кемчелер болза бистик Төрөөн чурттувусту улам ынай чечектедиреринче, совет кижилеринг амырлар-чуртталгазы-ның материалдыг болгаш культуруг де-велел бедеринге улашкан. Ам үндүргөн чээшкни бодуңга балансыларыңа, бо чылдың тулуг ажылдарың улап планын күтүсөдүрүңе дуулаар. Ычанганг ийи неделаңны ажыл төлөвиринге өөрүшкү-лүг бижил, айда 500 рубльден өрү-шкүңнүг бүтү кижилер мээң үлгүренин өдөдүр кыйгырып тур мен.

Баштайгы шакта-ла завод коллектив-ниң чүс-чүс кижигүңнери чээшкниге би-житкенер.

Куйбышевтин өскө-даа заводтарыңа болгаш туудугларыңа, а ол ышкыш об-ластың колхозтарыңа, МТС-теринге болгаш совхозтарыңа чээшкниң иштетип дөшүп улашкан. Ставрополь районунг Кызыл Ар-мия аттыг дөш ажыл-агый артелиниң колхозчулары чээшкниге бир демниг би-житкен болгаш бижидишкниң бүтү түнү тула төлөккенер.

Бедик көдүрүшкүнү деткишкни

ЧАДАНА. (Телефон-биле). Чөөн-Хем-чик районунг ажылчы чоннары СССР-ниң улус ажыл-агый хөгжүдүрүң (1957 чылдагы) бүтүрүгелериниң үндүрүг-лүгүндө СЭП Эвилелиниң Министрлер Че-вуделиниң доктаалын бедик көдүрүшкү-лүг-биле дөшөөн. Хемчегер чедип чы-ып колхозчының коллективинге болган ми-тинг бедик көдүрүшкүнү өргөн. Өөрдүгел өргөсөлүг эш Шадванын чугаалаң болза:

— Төрөөн күрүневиске чедиргенивис бистик күш-ажылчы рубль бүтүрү чаз, делгем шквалар, интернаттар кылырыңа, уруглар албан черлериниң, эмгел-деринг четкини калбарыңа кийрер деп чүрөөн совет кижиг бүтүрүгелер дөшүр. Чаагайжыдылганың ол улуг хе-рээңге айда шалымыңны чартың би-жидер мен. Бистик башкыларымыс бол-ган бүтү ажылдачыларымыс бо тала-зы-биле кайгырың.

Шквалың коллективни чаз күрүне чээшкниге бижидишкни организастыг өртүргөн. Шунту ийи неделаңны ажыл төлөвиринге бижиткенер.

Бүтүрүгел чээшкниң дугайында ми-тинг районунг Сталин аттыг, «Кызыл та-раачын» болгаш өскө-даа колхозтарыңа улуг көдүрүшкүнүг болган. «Кызыл та-раачын» колхозтуң малчыны Белекей 100 рубльдинг облигацияны тула салып алган. Чээшкниге бижидишкни районунг өскө-даа черлеринде улам калбарып ту-рар.

Төрөөн чурт дээш

ЭРЭИН. (Бистик чор.) Эрэин районунг «Кызыл сымды» көдө ажыл-агый арте-линге күрүне чээшкниге бижидишкни эгелен. Клубка чыгып келген колхозчу-лар каш-ла минута иштинде 5500 рубль-ди бижиткенер.

Колхозчулар Саза, Зайцев, Тукчээ бол-ган өскө-даа 200—300 рубльдинг обли-гацияларын тула салып алганнар.

Совет-Моол Нады кылган Меделгеле, СЭП биле МАРП-ның төлөөлөрүнүн аразында чугаалажышкынар дугайында Меделгелеге ат салганы

Совет-Моол Нады кылган Меделгеле болгаш Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязының база Моолдун Араттың-ре-волюстуг партиязының төлөөлөрүнүн аразында чугаалажышкынар дугайында Меделгеле майның 15-те кезжэ Крем-ляниң Улут орунунга ат салышымы бол-ган.

Нады кылган Меделгеле СССР-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. А. Бу-галани болгаш МАРП-ның Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Ю. Цеденбал ат салганнар.

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партия-зының болгаш Моолдун Араттың-револю-стуг партиязының төлөөлөрүнүн аразында чугаалажышкынар дугайында Медел-геле СЭП ТК-ның Комитетиниң Бирги сек-ретары Н. С. Хрущев болгаш Моолдун Араттың-революстуг партиязының Топ Комитетиниң Бирги секретары Д. Дамба ат салганнар.

(СЭТА).

Совет кижилеринг чангыс эп-сеткил-диниң көргүзү (1 арын).

Совет-Моол Нады кылган Меделгеле болгаш Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязының база Моолдун Араттың-ре-волюстуг партиязының төлөөлөрүнүн аразында чугаалажышкынар дугайында Меделгеле ат салганы (1 арын).

Районда мурнап дооскан (1 арын).

ПАРТИЙНИ АМЫДЫРАЛ: Х. Борбай-оол.—Пропаргистер-биле ажылды кош-кадып болбас (2 арын).

В. Баир.—Малдың продуктууң улам бедидер (2 арын).

Т. Тарма.—Большевизмниң тутунуң ала-биле революстуч күштеринг сырый каттыжыны (2 арын).

Төрөөн чуртка хой сүт продуктуларын берээл (3 арын).

СССР-ниң Дээди Советиниң Президи-умунг Даргазы Б. Е. Ворошиловтун Ни-донсанда чоруп турары (4 арын).

Англи-совет найырал интеллиген-ти конференцияны доошталгы (4 арын).

«Тайван» АКИ-тиң атомугу базаны болдурун кыдат улус бодурус (4 арын).

Н. Чигир.—Делегей байдалың до-чугала (4 арын).

Совет кижилерниң чаңгыс эп-сеткилдиниң көргүзү

Чээшкниге чаңгыс аай бижидишкни

Станок туудугулары чаз чээшкниге бир демниг бижиткенер

Москваның «Кызыл пролетарий» деп станок туудугу завод улус ажыл-агый хөгжүдүрүң чаз күрүне чээшкниң үндүргөн дугайында чазактың доктаалын эгелел ханымын-биле утказан. Бүтү-ле чехтерге болгаш салбырларга хой кижиг митингилер болган.

— Бистик заводтустан ыраа өвөсте массалыг туудугуң району бар деп токар эш Головач митингте меделгезе.— Манаа сөөлүг каш чылдарың дүргүзүңа чаагай-жылдыр туттунган чүс-чүс чуртталга ба-жыңнары, магазиннер, культура-амы-ралың албан черлери көстүп келген.

(СЭТА).

Чангыс эп-сеткилдиг чүткүл

СССР-ниң улус ажыл-агый хөгжү-дүрүң (1957 чылдагы) күрүне чээшкни-нинге бижидишкни Кызылгасты харыла-шканын бижидишкни түр мен, арзанг иштер мен дөшүрүп боор деп иштетип тур мен—деп ол чугаалаң.

— Мен облыстың районнарын кезип, чер болганда чүтү-ле болуп турарын, байы кире улуг өскөргөдөр болганын бодум карактарың-биле көрүп турар кижиг-дир мен. Чаа электри станцияны-даа, шквалың-даа, эмгелгезиң-даа, клубуң-даа бо-ла көрүр-дир мен. Бистик хоорайлары-выстың болгаш калдарының чарты-галыңа чоннуң чээшкниң бирги чер-генин район ойнаар. Оон ужуруңа күрү-не чээшкниге бодунг күтүсөдүр бижидишкни түр мен—деп районнар аразыңың кон-тролеру Софья Мелпатова чугаалаң.

Чартык айың ажыл төлөвирин чээшкни-ге бижиткен.

Хурал төгөн. Ажаалга массаларың болгаш күрүдөргө херезинге дуулаар комсомолуңны ажылдап турган столуңа бижидишкни хуудуң доктуруң-биле кол-лективте бижиткениң ула-ларга кел-гиле, бижидишкни уламчылар берген.

Телеграфист Валентина Фескина:

— Мээң шалымың 500 рубль четпес-ле чүве, ыччалза-да 300 рубльден би-жиринг аажок дилеп тур мен—дөш.

В. Фескинаны дилгез ханымың.

Кырган пенсионер Василий Феделин айда алыр пенсияның чартың чээш-книге берген.

Коллективте чээшкни бижидишкни доошталган.

Е. МЕРКУШИН.

Чаагайжыдылганың херээңге

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улут-Хем районунг ажылчы чоннары СССР-ниң улус ажыл-агый хөгжүдүрүң (1957 чылдагы) күрүне чээшкниң үндү-ргөн дугайында чазактың доктаалын бүтү совет улус-биле бир демей улуг өөрүшкү-лүг хууза алган. «Партияның XIX съез-дин» колхозтуң колхозчу тараажиыры болгаш малчыны Бүрүгээ, Стүгн, Көмбү олар 200-200 рубльдинг облигаци-яларын тула салып алган.

Ленин аттыг, «Күш-ажылдың хостуу», «Х Улут Хурал» колхозтарда чээшкни би-жидишкни база организастыг чоруп ту-рар.

Кызыл хоорайны чурттакчыларының чээшкниге бижидишкни

СССР-ниң улус ажыл-агый хөгжү-дүрүң (1957 чылдагы) күрүне чээшкни-нинг үндүргөн дугайында СССР-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң доктаалы 1957 чылдың май 14-те радио дамчыштыр чар-латынган.

Кызыл хоорайны бүтү бүтүрүгелер-инге, албан черлеринге болгаш органи-зацияларың ажылчылар болгаш албан-жаакчылар митингилерге чыгып, чээш-кни үндүргөн дугайында чазактың ший-ти

Чаа бажыңнарың бирөөңне бистик за-водустун ажылчылары чоккук үеде чурттал кире бээр. Туудуга капитал ча-рыгдаларың ишти түңгө чээшкниң өр-төл ханымын-биле утказан. Бүтү-ле чехтерге болгаш салбырларга хой кижиг митингилер болган.

Мээң үлгүренин өдөдүрүңе бүтү ажыл-чынырың кыйгырып тур мен.

Чаа чээшкниге баштайгы ийи шактар-да-ла кызылпролетарийжилеринг хой ну-руузу бижидипкенер.

(СЭТА).

Ворошилов аттыг «Ташсельмаш» за-водда митингилерге муң-муң машина ту-дугулары кийрешкен.

Ташкенттин пост-тазы комбинатының ажылдачылары чээшкниге илдеп иштетип бижиткенер.

Узбек улустун салыышкыны

ТАШКЕНТ. (СЭТА). Чаа чээшкниң үндүр дугайында чазактың доктаалы Уз-бекистаның найысалының ажылчы чоннары бүтү совет улус-биле бир демей ийи-биле чүдүлүгүңнү турар. Май 14-те чер болганга массалыг митингилер болган, ажылчылар, албан жаакчылар, өртемниң болгаш культураның ажылда-чылары алдыгы беш чылдың кайтамчы улуг планыны боттандырыңа чүтүгел боттарың күш-ажылды-биле өвөс, ха-мын боттарың хууда шыгжамырлары-биле база күрүңге дуулаар деп чайгы-лыч чок шийтирилг чорутуң дугайы меделгезенер.

Ворошилов аттыг «Ташсельмаш» за-водда митингилерге муң-муң машина ту-дугулары кийрешкен.

Ташкенттин пост-тазы комбинатының ажылдачылары чээшкниге илдеп иштетип бижиткенер.

Төрөөн чурттуң чаагай чоругуна

СССР-ниң улус ажыл-агый хөгжү-дүрүң (1957 чылдагы) күрүне чээшкни-нинг үндүргөн дугайында СССР-ниң Министр-лер Чөвүлелиниң доктаалын бистик об-ластың ажылчы чоннары бүтү совет улус-биле бир демей көдүрүшкүнүг уткуп, хууза алганнар.

Бий-Хем районунг «Кызыл тараачын» көдө ажыл-агый артелини бижиткени май 15-тиң өртөнине чедир 40 муң рубльдинг облигацияны тула салып ал-күрүне чээшкниң сайгарыңа илдеп иштетип кийрешкенер. Ол районунг «Искра» колхозунуң колхозчулары күрүне чээш-книң бижидишкни организастыг өртү-ргөн.

Суг-Хал районунг колхозчулары СССР-ниң улус ажыл-агый хөгжүдүрүң күрү-не чээшкниң облигацияларын чазгыс эп-сеткилдиг салып алганнар. Бүтүрүгел чээшкниң сайгарыңага Улут-Хем-ниң ажылчы чоннары база мурнап кир-жил, социалисттик Төрөөн чурттуң чаагай чоругу дөш боттарың политиктиг илде-кенин көргүсөдүр. Ол районунг «СЭП-ниң XIX съездин» колхозтуң кижигүңнери чаз күрүне чээшкниң обли-гацияларын салып алганнар.

Кызыл хоорайның ажылчы чоннары май 15-тиң кезжээңге чедир күрүне чээшкниң 3 миллион рубль түгө бижит-кенер.

Т. ИЛЫН.

Нооперасчыларның салыышкыны

СССР-ниң улус ажыл-агый хөгжү-дүрүң (1957 чылдагы) күрүне чээшкни-нинг үндүргөн дугайында СЭП Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын та-нышкан, облигаторсөзүң баштаар чер-инг ажылчы, албан-жаакчылары бижидишкни чангыс эп-сеткилдин илдерген.

Митингте сөс ал чүве чугаалаң Чү-чүн, Чылбал, Очур-оол, Дресвиаников, Толмачев олар Коммунисттик партияны болгаш совет чазактың

Малдың продуктулуун улам
бедидер

зугуун адал-биле оон хой чыла кыла-
мат демисел бүтү акы-дунна коммунист-
тик болгаш амынчар партияларга ажы-
уагу уузу-дуузалык болтай.

Ленинчик стратегияны болгаш тактика-
ны амилырал кырынга чагылган чос
чороткан чорук Россиянын пролетари-
ды болгаш таргачынын 1917 чылдын
февралда хаан-басуу-тортууну дутур
оштарына болгаш кижжи төрөлгөткөни
төөгүтүнге чаша үени—пролетар револю-
цияныгы үени азытка Октябрьнын
социалисттик Уагу революцияныгы бүтү
дегелге төөгүтү тийдегелгенин аектелген.

Т. ТАРНА.

Т. ТАРЖА.

Төрээн чуртка хөй сүт продуктуларны берээл!

Саанчылар! Инектерний сүткүр продуктулуун бедидерин чедип алылыңар, Ханасияның малчыннары-биле чарышка бирги чер дээш демисежилийңер!

ОБЛАСТЫҢ КОЛХОЗТАРЫНЫҢ МУРНАКЧЫ СААНЧЫЛАРЫ

Саанчыларның фамилиялары	Районнар, колхозтар	1957 ч. май 1-ге чедир инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)	Саанчыларның фамилиялары	Районнар, колхозтар	1957 ч. май 1-ге чедир инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)
У. С. Садакова	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	1250	П. А. Глушкова	Бии-Хем, «Тинилеге»	587
Д. Р. Завьялова	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	1222	Т. Бурлбаа	Каа-Хем, «Совет Тыва»	587
Баян Сангыштай	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	1069	И. Хандымаа	Эрзин, «Чаз орук»	587
Е. С. Коровина	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	1065	Т. Ф. Мананникова	Бии-Хем, Кочетов аттыг	586
М. П. Шумова	Танды, «Революцияның чалбыжы»	1048	В. Карашлай	Улут-Хем, «Х Улут-Хурал»	584
Т. А. Шведова	Танды, «Революцияның чалбыжы»	1031	Т. Дарый	Бии-Хем, Ленин аттыг	578
Маады Биче-урут	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	1027	Сат Хавак	Чөөн-Хемчик, Ленин аттыг	570
З. Ш. Толбаева	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	972	М. Ф. Макарова	Бии-Хем, Ленин аттыг	569
Х. Тарыймаа	Танды, «Революцияның чалбыжы»	969	Г. Н. Шахова	Танды, «Кызыл партизан»	569
Л. Дыспын	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	950	Х. Деспинен	Барыын-Хемчик, «Комсомол 30 чылы»	569
А. Ч. Бартына	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	949	Дамба Эренчин	Бии-Хем, Ленин аттыг	568
К. А. Бунина	Танды, «Революцияның чалбыжы»	934	А. Шарыпова	Танды, Жданов аттыг	566
Маады Эренбуу	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	927	В. П. Лукина	Бии-Хем, «Искра»	563
П. Е. Формова	Бии-Хем, Кочетов аттыг	909	Серенмаа Долума	Эрзин, «Чаз орук»	562
Н. И. Шаламова	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	900	Серээ Быраат	Эрзин, «Чаз орук»	560
А. Т. Болотова	Танды, «Революцияның чалбыжы»	897	Т. Янчымаа	Улут-Хем, Ленин аттыг	559
З. П. Фролова	Танды, «Революцияның чалбыжы»	885	В. Серебренникова	Каа-Хем, «Кызыл тук»	556
О. Бильчирмаа	Танды, «Революцияның чалбыжы»	876	Н. Серенмей	Каа-Хем, «Октябрь 14 чылы»	552
У. Биче-урут	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	868	Байнара Спыкай	Бии-Хем, Ленин аттыг	550
А. Д. Дюбина	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	863	С. Часкал	Бии-Хем, Ленин аттыг	548
З. П. Инязева	Каа-Хем, «Тинилеге»	862	А. С. Клепикова	Танды, Жданов аттыг	548
Г. Н. Федулова	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	848	Е. Е. Каптырева	Бии-Хем, «Искра»	546
Элесей Байыр	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	846	М. Е. Теплых	Бии-Хем, «Тинилеге»	546
И. С. Толмачева	Каа-Хем, «Тинилеге»	845	Б. Тамба	Эрзин, «Чаз орук»	541
М. Г. Барзиева	Танды, «Революцияның чалбыжы»	831	З. Г. Рыженкова	Танды, «Кызыл партизан»	541
К. П. Нондариова	Каа-Хем, Молотов аттыг	816	О. М. Попова	Бии-Хем, «Искра»	539
Санчы Нен-ныс	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	804	Н. С. Сугаранова	Бии-Хем, «Тинилеге»	537
Ш. Сундуй	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	800	М. И. Кибардина	Танды, «Революцияның чалбыжы»	537
П. С. Белева	Бии-Хем, «Искра»	799	Т. Т. Додун	Улут-Хем, Ленин аттыг	532
Н. М. Якунина	Каа-Хем, «Тинилеге»	798	Ш. Долгар	Бии-Хем, «Кызыл сымдыс»	531
С. Биче-урут	Бии-Хем, «Кызыл тараачын»	796	Т. Гаршина	Каа-Хем, «Тинилеге»	531
Т. Ф. Быстрова	Танды, «Революцияның чалбыжы»	788	М. Бицура	Каа-Хем, «Октябрь 14 чылы»	530
Н. Н. Варламова	Танды, «Революцияның чалбыжы»	788	Т. Байнара	Бии-Хем, Кочетов аттыг	528
Г. Т. Юмина	Танды, «Революцияның чалбыжы»	781	Демитпаа	Өвүр, «Совет Тываның 5 чылы»	521
Бахарева	Каа-Хем, Молотов аттыг	765	Д. Т. Чаапо	Улут-Хем, Маленков аттыг	521
О. Х. Чимбиян	Каа-Хем, Молотов аттыг	724	Е. Н. Глазырина	Танды, «Революцияның чалбыжы»	519
С. А. Милухина	Улут-Хем, «Х Улут Хурал»	706	М. Тогуус-оол	Каа-Хем, «Совет Тыва»	518
А. А. Коробейникова	Бии-Хем, «Тинилеге»	701	Е. В. Сергеева	Танды, «Революцияның чалбыжы»	516
М. А. Нуполова	Бии-Хем, Ленин аттыг	700	Е. Н. Агапова	Танды, Жданов аттыг	516
Сат Хелпе	Бии-Хем, «Тинилеге»	690	И. Г. Феделова	Танды, Жданов аттыг	516
М. Завязалова	Каа-Хем, «Кызыл тук»	686	М. Чечикова	Каа-Хем, «Октябрь 14 чылы»	512
М. Горюхова	Каа-Хем, «Тинилеге»	682	Х. Чаш	Чөөн-Хемчик, «Искра»	509
К. Стародумова	Каа-Хем, «Кызыл сымдыс»	671	Х. Кувисаал	Чөөн-Хемчик, «Коммунизмче орук»	507
Е. Цветкова	Каа-Хем, «Тинилеге»	668	К. Севибаа	Каа-Хем, «Совет Тыва»	505
Г. Мамонтова	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	667	М. Д. Нараваева	Бии-Хем, «Искра»	499
М. Серен	Бии-Хем, Ленин аттыг	664	А. П. Менге	Бии-Хем, «Тинилеге»	497
М. Д. Дарый	Эрзин, «Коммунизмче орук»	661	Т. Ак-оол	Улут-Хем, Ленин аттыг	490
А. Я. Тимофеева	Бии-Хем, Кочетов аттыг	655	Сундуй Белек	Улут-Хем, «СЭПН 19 съездизин»	488
В. С. Кыргыс	Улут-Хем, «Х Улут Хурал»	650	И. Хорлуу	Танды, Калинин аттыг	483
А. П. Спиридонова	Танды, «Кызыл партизан»	647	И. Н. Сизина	Бии-Хем, «Кызыл сымдыс»	483
Б. Норжумаа	Улут-Хем, «Х Улут Хурал»	646	М. Ф. Хромченко	Танды, Калинин аттыг	482
М. Байнара	Улут-Хем, «Х Улут Хурал»	643	Сымчаан Нанчай	Каа-Хем, «Октябрь 30 чылы»	479
А. Е. Яковлева	Каа-Хем, Молотов аттыг	640	Т. Дежитмаа	Каа-Хем, «Тинилеге»	479
Л. Кыргыс	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	639	Н. М. Якунина	Каа-Хем, «Тинилеге»	478
Г. С. Пахомова	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	635	П. П. Лузина	Танды, «Кызыл партизан»	478
Т. Шавылан	Каа-Хем, «Октябрь 14 чылы»	630	С. Якунина	Каа-Хем, «Тинилеге»	478
В. И. Елисеева	Бии-Хем, Кочетов аттыг	628	Хуралбай	Тожу, «Совет Тыва»	478
Е. Петенева	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	625	А. Давалай	Каа-Хем, «Тинилеге»	476
М. Байлык Сат	Эрзин, «Коммунизмче орук»	619	Сагаачы Долзат	Эрзин, «Кызыл сымдыс»	476
В. Я. Хлебникова	Каа-Хем, «Кызыл тук»	615	М. И. Жданова	Бии-Хем, «Искра»	475
М. Балдаң	Улут-Хем, «Күш-ажылдың хостуу»	607	Улут-Хем, Ленин аттыг	Улут-Хем, Ленин аттыг	470
А. И. Вьюжанина	Танды, «Революцияның чалбыжы»	606	М. Уйнуу-ныс	Танды, «Кызыл партизан»	469
Иргит Байдан	Эрзин, «Чаз орук»	601	Аржак Чечек	Өвүр «Коммунизмче орук»	467
Б. Чинмаа	Каа-Хем, «Тинилеге»	600	Тагаа		
В. С. Варламова	Танды, «Революцияның чалбыжы»	596			

Хожудап турар колхозтар

Колхозтар	Районнар	1957 ч. май 1-ге чедир инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)	1956 ч. май 1-ге чедир инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)
«Тинилеге»,	Бии-Хем	500	512
Кочетов аттыг,	Бии-Хем	439	513
Ворошилов аттыг,	Каа-Хем	400	460
«СЭПН XX съездизин»,	Бии-Хем	225	261
Сталин аттыг,	Улут-Хем	165	188
«Тинилеге»,	Танды	150	154,5

Тываның көдээ ажил-агыйының дуржулга станциязының мурнакчы саанчылары

Саанчыларның фамилиялары	1957 ч. май 1-ге чедир инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)
О. Маш	1279
М. Юве	1199
О. Дукур	1139
К. Чачын	1130
О. Танааш	1091
М. Дарыймаа	1062
М. Биче-Сарыг	1050
Станция интизи-биле	1131

Областың совхозтарының мурнакчы саанчылары

Саанчыларның фамилиялары	1957 ч. май 1-ге чедир инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)
А. Белова	«Элегес» 1570
А. Грачева	«Элегес» 1519
В. Чащина	«Элегес» 1458
Н. Нефедова	«Элегес» 1378
Т. Сувак	«Элегес» 1323
Е. Грачева	«Элегес» 1286
Чудановская	«Элегес» 1211
Оюн Клара	«Элегес» 1186
М. Анонова	«Өвк» 989
Нару Милия	«Межегей» 966
З. Вейрам	«Межегей» 964
О. Мигачева	«Өвк» 922
А. Суворова	«Межегей» 854
М. Килина	«Өвк» 812
М. Жмак	«Өвк» 773
Л. Дьяченко	«Өвк» 748
А. Тамбачик	«УТКА 25 чылы» 740
В. Ивина	«Өвк» 704
А. Попова	«Өвк» 691
В. Пискунова	«Өвк» 648
Сотпа Чылбай	«УТКА 25 чылы» 647
А. Нандан	«УТКА 25 чылы» 600
Ондар Норжумаа	«УТКА 25 чылы» 572
Е. Юрсова	«УТКА 25 чылы» 513
Сат Адама	«УТКА 25 чылы» 505
Сарыглар Айымы	«Барлык» 413
Кужугет Насрал	«Барлык» 366
Салчак Бак-Нок	«Барлык» 308

Областың районнарында инек бүрүзүндөн сүт саалдазы

Районнар	1957 ч. май 1-ге чедир сагган сүт (кг-биле)	1956 ч. май 1-ге чедир сагган сүт (кг-биле)
Бии-Хем	433,5	345,1
Тожу	358,3	212,2
Каа-Хем	309,3	254,9
Танды	241,4	211,7
Улут-Хем	227,2	201,4
Өвүр	186,4	145,0
Чөөн-Хемчик	175,6	169,6
Эрзин	138,6	135,9
Сүт-Хал	138,3	119,7
Барыын-Хемчик	119,0	101,9
Чаз-Хал	103,2	124,5
Бай-Тайга	81,6	50,1
Тес-Хем	62,4	118,7

ОБЛАСТЫҢ СОВХОЗТАРЫНДА ИНЕК БҮРҮЗҮНДӨН СҮТ СААЛДАЗЫ

(1957 ч. май 1-ге чедир кг-биле)	
«Элегес»	1300
«Өвк»	800
«Межегей»	729
«УТКА 25 чылы»	578
«Барлык»	339

ОБЛАСТЫҢ РАЙОННАРЫНЫҢ КОЛХОЗТАРЫНДА ЗӨТ-СҮТ УГЛАНЫШКЫННЫҢ ИНЕК БҮРҮЗҮНДӨН СҮТ СААЛДАЗЫ

Районнар	1957 ч. май 1-ге чедир сагган сүт (кг-биле)
Бии-Хем	482,4
Каа-Хем	411,5
Тожу	358,3
Танды	351,4
Улут-Хем	320,2
Эрзин	304,9
Чөөн-Хемчик	300,8
Сүт-Хал	258,5
Өвүр	275,9
Тес-Хем	249,2
Бай-Тайга	220,2
Чаз-Хал	177,6
Барыын-Хемчик	171,3

Инек бүрүзүндөн сүт саалдазының талазы-биле мурнакчы колхозтар

Колхозтар	Районнар	1957 ч. май 1-ге чедир сагган сүт (кг-биле)	1956 ч. май 1-ге чедир сагган сүт (кг-биле)
«Кызыл тараачын»,	Бии-Хем	873	572
«Революцияның чалбыжы»,	Танды	753	534
«Тинилеге»,	Каа-Хем	580	428
«Күш-ажылдың хостуу»,	Улут-Хем	561	523
«Октябрь 14 чылы»,	Каа-Хем	530	390
Молотов аттыг,	Каа-Хем	524	406
«Кызыл тук»,	Каа-Хем	510	436
«Комсомол 30 чылы»,	Барыын-Хемчик	464	212
«Чаз орук»,	Эрзин	463	146
«Искра»,	Бии-Хем	463	449
«Х Улут хурал»,	Улут-Хем	452	363
Ленин аттыг,	Бии-Хем	452	352
Ленин аттыг,	Чөөн-Хемчик	439	93
Калинин аттыг,	Танды	411	271
«Сталинче орук»,	Сүт-Хал	401	164
«Сталинче орук»,	Каа-Хем	397	254
«Май 1-зи»,	Тожу	390	165
Сталин аттыг,	Сүт-Хал	379	95
Калинин аттыг,	Тес-Хем	371	159
«Коммунизмче орук»,	Өвүр	369	149
«Искра»,	Чөөн-Хемчик	358	239
«Кызыл сымдыс»,	Бии-Хем	340	317
«Совет Тыва»,	Тожу	331	248
«Совет Тыва»,	Каа-Хем	325	258
«Кызыл партизан»,	Танды	316	277
«Ленинче орук»,	Каа-Хем	313	250
«Октябрь 30 чылы»,	Каа-Хем	309	269
Маленков аттыг,	Улут-Хем	309	205
Жданов аттыг,	Танды	307	292
«Торталыг»,	Өвүр	306	162
«Кызыл сымдыс»,	Эрзин	295	185
«Коммунизмче орук»,	Эрзин	291	109
Сталин аттыг,	Тес-Хем	287	119
«Тинилеге»,	Чаз-Хал	283	120
«Большевик»,	Чөөн-Хемчик	281	187
«СЭПН 19 съездизин»,	Улут-Хем	280	159
«Коммунизмче орук»,	Чөөн-Хемчик	279	186
Жданов аттыг,	Чөөн-Хемчик	275	185
Киров аттыг,	Улут-Хем	275	199
Калинин аттыг,	Чөөн-Хемчик	263	176
«Совет Тываның 5 чылы»,	Өвүр	258	155
Калинин аттыг,	Сүт-Хал	258	141
Сталин аттыг,	Чөөн-Хемчик	249	166

Областың колхозтарының мурнакчы фермалары

Фермалар	Колхозтар	Районнар	1957 ч. май 1-ге чедир инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле)
Туран	«Кызыл тараачын»,	Бии-Хем	1013
Билелит	«Кызыл тараачын»,	Бии-Хем	989
Марачёвка	«Революцияның чалбыжы»,	Танды	915
Теп	«Тинилеге»,	Каа-Хем	800
Теп	Молотов аттыг,	Каа-Хем	689
Бирги СБФ	«Күш-ажылдың хостуу»,	Улут-Хем	653
Сөмш	«Тинилеге»,	Бии-Хем	593
Хадым	Кочетов аттыг,	Бии-Хем	579
Балгазын	«Революцияның чалбыжы»,	Танды	579
Ал-Безиг	«Коммунизмче орук»,	Өвүр	551
Тарлаг	Ленин аттыг,	Бии-Хем	544
Шивилит	«Тинилеге»,	Каа-Хем	501
Могай	«Искра»,	Бии-Хем	493
Доора-Хадым	Калинин аттыг,	Танды	485
Хүт	«Кызыл тараачын»,	Бии-Хем	467
Ийиги СБФ	«Күш-ажылдың хостуу»,	Улут-Хем	428
Эрги ферма	«Искра»,	Бии-Хем	420
Теп	«Кызыл партизан»,	Танды	416
Малиновка	Ленин аттыг,	Бии-Хем	407
Теп	Жданов аттыг,	Танды	396
Бирги СБФ	Ленин аттыг,	Улут-Хем	367
Арыг-Бажы	«Искра»,	Чөөн-Хемчик	360
Ээрбек	«Кызыл тараачын»,	Бии-Хем	350
Арыг-Бажы	«Коммунизмче орук»,	Өвүр	341
Сайгара	«Кызыл сыдыс»,	Бии-Хем	340
Теп	Бяров аттыг,	Сүт-Хөл	335
Ууртайлыг	Калинин аттыг,	Танды	327
Шык-Бажы	«Коммунизмче орук»,	Чөөн-Хемчик	327
Теп	Сталин аттыг,	Танды	324
Мезель	«Тинилеге»,	Бии-Хем	322
Теп	Ворошилов аттыг,	Каа-Хем	309
Азөөт	Кочетов аттыг,	Бии-Хем	264
Ийиги СБФ	Ленин аттыг,	Улут-Хем	262
Бирги СБФ	Жданов аттыг,	Улут-Хем	260

ССРЭ-нин Дээдм Совединин Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошиловтун Индонезияда чоруп турары

СОЛО, 12. (СЭТА-ның тускай морр). ССРЭ-нин Дээдм Совединин Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошилов бөгүн эрте Индонезиянын Президентин Сукарно биле кады автомашиналарга олурупкан Соложе чорупканнар. Ол эрте бурунгу хоорайже бар чораша эш К. Е. Ворошилов болгаш оон-биле кады чораша кижилер VIII чус чыла-ла туттунган Бороудур дуганын көргөннөр.

Магеланга аалчылар 1825 чылда голланд колонизаторларга ууру тура халыкшынын баштаа, индонезий улустун национал маалыры Дино Негаринин өрөөл-музейн көргөннөр.

Индонезиянын чангыс эвниин дугайында ур ыраактып тургаш дүүн магеланчыларын чарлып чоруткан. К. Е. Ворошилов дүш үзүндө Салатига хоорайга барган, ол хоорайнын чоок кавында шир шадеринин болгаш каучуу плантацияларын улуз дегенерин чаттылып чоруткан чүе иргин. Анаа 50 муң кижикяржичилиг минтин болган. Чыгыш-парнын мурунга Сукарно чүе чугаалаан, оон чугаалаан чүдүдүзүгүн кийгилерин каш-даа удуз үе кирип турган.

Оон чугаалаан болза, К. Е. Ворошилов ыраа чурттан келген. Бистерден Москвага чедир хей-хей муң километр. Бистин улустарыныс аян-аңгы. Орустар боттарынын дымнын, а индонезийлер база боттарынын дымнын кырынга чугаалап туралар. Кезинин ону аңгы. дымдары аңгы болгаш азын ыраа болза-даа, индонезий болгаш совет улустар чангыс эп-сеткилдиг. Чүе? Чүе дээр бисте чангыс эп-сеткилдиг болурунун уш аңгы чүдү бар: бирөө, совет улус национал хамаарышпас чорукту бек-биле үнелел, ол дээр бөгү кечтер-биле демисежип турар. Хамаарышпас чорук дээр революцияны өскүтүп, бисте база-ла ону кылдып турар бис. Ийде, Совет Эвилели бурун социал чөтүт чорук дээр демисежип турар. Бис база-ла ону кылдып турар бис. Бисте чангыс аай идеалдар бар: чечетелин турар ниятелид, улустун шыдагын абзекшидиг чоруп болгаш аас-кежин. Уште, совет улус тайбын дээр, дайында ууру чайгыш чок демисежип турар. Бис база-ла ону кылдып турар бис. Индонезийлер, египеттер, америкалар болгаш өске-даа улустар айттайбын чурттаар ужураг. Бистин улустуусу Ворошиловту шак мычаар өөршүкүдүт утуп турар чорук харын шак оон-биле тайбын-бурталанар.

Президентин оон ынай меделзени болза, Совет Эвилели колонизаторга удуз. Бис-база-ла ынгиди бис. Бангунт конферецияны 1600 миллион кижини—чөмбүрээниин чонунун чуртундан тайта каттыштырган. Бир аяс оларга совет, америка болгаш немец улустарны неместер болза, бир аяс бөгү улустарны каттыштыртып болза, империалисттер чесе-даа бол, чөмбүр чуну-даа чедип ал шыдагастар. Улустарнын чангыс эви турда, империалисттерин бүтү-ле чимсенишкенири боттап дүжөр деп Сукарно база катал оонаал демделген.

Блжмент Ефремович Ворошиловтун чугаалаан минтинин киржичилери аажок байырап уткааннар. Оон чугаалаан болза, бистин чуртувуса бистер ботуруска чоок болгаш эрким кижилерин утуп дүзөн алган бис. Бистин социалисттик күтүрүстенин улау-аулаан мөгөйин хүдүтүрүшкенин силер бүгүдө дамчылып тур мен. Бүгү кижиктерелетенин сагымында болуп чорутуу чүдүлдерин президент Сукарно дончу болгаш тоатарга чугаалаан илеретти. Мен оон чөстөргө каттыжып тур мен, ыңчангаш менеп кааскаан чүем мындыг: бир аяс бистер, чаагай күдүл-сорукут кижилер, кезеде кады болгаш чангыс эштик чорутуу болуруска, бистин күжүвүсө кончут улуз болур, бис кончут ыңжыгван дег асы-дума өг-бүлө болу бээр бис, ыңчан дайынын аймы халаттарын чүт-

ле болдурбас аяс, харын база кайтамчы чаагай тайбынын тургузуу алыр бис. Ыңчан тайга-таңдылар-даа бистин мурунууска оруз чайлап берип чорутуу. Кижик бүтүт аас-кежиктиг болгаш өөршүкүдүт чурттаа турар ынгиди делегейин ыңчан тургузуу алыр бис.

Чыгышаннар К. Е. Ворошиловтун өстөрүн «Мердека!», «Мердека!» деп кыйгылар-биле байырап турганнар.

Солога болган минтин, Салатига болган ужуражышкын-биле бир дөмөй, хамаарышпас чорукка болгаш чангыс өнө бараан болган массалык ыраар күтүсидиги-биле доозулган.

Чонун чедирген байырынга К. Е. Ворошилов биле Сукарно тура харылап чораша ажим машина 18 шакта К. Е. Ворошиловтун даартага чедир сазлаар өргөзгөчтө чед берген. Ону Топ Иванниң жомузууну губернатору Мангунгеторо болгаш өске-даа албан кижилери уткаан.

ДЕНПАСАР, (СЭТА). Май 13-түн ийги чартында К. Е. Ворошилов биле Президент Сукарно Индонезиянын эң-не уран-чуртумал көрүштүгү булуңтарынын бирөөн Бади ордуука самолет-биле чедип келген.

Хүндүлүг танымында начальнигини рапортуун хүдөп алган, К. Е. Ворошилов губернатор Дауд Шах-биле болгаш эргачырган өске-даа үстүтү өргө-лү-жаалыг төлөөкчилери-биле кады Бади ордуука ону уткаан хей-ниининин төлөөкчилеринче чорупкан.

Чидг шокор хөтөр-биле аян кийр кетиген урулар келген кижилерин чечектер-биле шыва каап турган, оолдар хүндүлүг аалчынын буттарыныс бурунчу чостарын ооткап турганнар. Уткуп алышкын моон мурунда чангыс-ла даштыкы аалчыга көргүзүп көрбөөн алаар-хүдүкүдүгүн бурунчу бадала-биле доозулган.

К. Е. Ворошиловка оона эриинде тускайлаан өргө черинче баар орутуу дургаар совет улустун төлөөкчилеринче чоок-кы суураарын чуртаачылар байыр чедирип турганнар. Машиналар рис шадерин болгаш суураарын күдүмчүлери дургаар чаагай үнүштерин чавын таварты чоруп турган. К. Е. Ворошиловтун келгилерин холбаштыр ол черлерде чүа-чырыктыларын кымыскаан болгаш поган үнүштер-биле шыва алдыган, бамбуктан аралдарын кылган турган. Индий оона-ын эриинде таарыштыр кылган өргө черинге эш Ворошилов доктаай берген.

ДЕНПАСАР, (СЭТА). Май 14-те К. Е. Ворошилов Президент Сукарно-биле болгаш оларын үдөөн кижилер-биле кады Денпасарын чоок-кызында черлерге аян-чорук кылган. Оон оона ону дуган-че чалаан болгаш аңаа тус черини суула-лы-биле танышкан.

К. Е. Ворошиловтун келгени-биле холбаштыр хүндүсүнүн 11 шакта Денпасарга массалык минтин болган. Минтинге ордуукаш каш-каш чус муң чурттаачылары киришкен. Минтин эгээрэинин мурунда шөмө индирин бээр-биле болуун оонагай хөтөрүн болгаш чаражынын талам-биле катататымас чыскаал болуп өрткөн.

Индонезиянын Президентин Сукарно минтинге чүе чугаалаан, Индонезия Республиканын Президентин совет улус болууга база мычаар утуп алган ышак ортуулаан чуртаачылар К. Е. Ворошиловту база шак мычаар изип-биле утуп алган дээр оларга өөршү четирилген илерейлөөн. Совет күрүстенин баштыкчынын келгени-биле холбаштыр бистин чурттеринис өөршүкү-биле долдунган деп Сукарно меделген. Аян-чорутарын солушканы совет-индонезия найырды улам-ла быжылгаар деп санап турар бис.

Бистин хамаарышпас чорутуусу хүдүлүп турар бүтү-ле кижилер-биле най-

ырады дилеп турар болгаш биске кыжанын келгилер ораалданан кижилерге ууру өлүгүзе туржур бис деп каш-даа удуз чугаалаан келген мен.

Тус-тус кижилерге ышакш бүтү-ле улустарда боттарынын оонагай байдалары болгаш боттарынын шынарлары бар. Ыңчан-даа ол чорук найырага шактытавас ужураг. Бистерде даштык чуртунун принциптери, тайбын кожа-хөлбө турарын принциптери бар. Барын Ирианин чуртаачыларын кийриштир, 80 миллион индонезийлерин бүрүн национал хамаарышпас чорутуу дээр бис, Совет Эвилели Барын Ирианин бистерин-биле каттыштыры дээр туржур турар, ону дүүн Ворошилов Дауда баштыкан. Катап каттыштырылганын болгаш чечетелин турар ниятелид туржурарын сорулгаларын ам-лаа чедип ал-баан бис, чүе дээр, бистин революция-выс ам-даа доозулбаан. Күрүстени чедип алыр төлөөдө, иштики болгаш даштык бүтү күштерин мөөнөөр ужураг бис. Бистерге чангыс өн хөтөр. Бүтү-ле хүдүлгаларын чылааган — колонизациян болгаш империализмни черин кырындап ширый шавар болгаш эң өн дөмөгүн тургузар төлөөдө, бүтү-ле деп-шалагил күштерин сыры каттыштырар ужураг бис.

Минтинин киржичилери Президентге беш дапшыр «мердека» деп кийгылар-биле харылааннар.

Минтинин киржичилери Республиканын гимнин болгаш национал чангыс өтпч ирмин күтүсүстенин союла, байырлашкынче шичип турар динимит алыш чаксаакшынары каш-даа удуз үе кирип турда, К. Е. Ворошилов чүе чугаалаан.

Көргүсөн алдар-хүндү болгаш өөршүкүдү хүдөп алышкын дээр, улустун байлак культуразы-биле таныштырганын дээр чуртенин ханымында өөршү четирилген илерейлешкан. К. Е. Ворошилов Совет Эвилелин улустарында амы-лүманын байырын Балиниң чуртаачыларына дамчыдып, индонезия улус челин-кинирил болурун күзөөн. Бистин өнүкүсү Президент Сукарнону чугаалаан бүтү-ле чүдүлери чүлө бистерин аалчыларын бодалы-биле аяс, харын Совет күрүстенин бүтү позитивизм-биле база бүрүн дүжүгү турар-дыр деп К. Е. Ворошилов меделген. Совет улус чоростого ынак болгаш оон үнөсин билдир. Бистин улустуусу, бистин күрүстени улустарын культуразына ынак, оларын чаччыларын хүдүлүп турар, хосталага болгаш ур үнөин хан төгүтүкүнү демиселге чедип алган хамаарышпас чорукка ынак. Бекселерин хамаарышпас чорутуу үнелел болгаш хүдүлүп турар бис. Улус буртуу өске улустарын эң дээр бүтү чүдүлери шигээлид азын дээр туржур турар бис. Кытта кашан-даа халааан болгаш кытта чуну-даа дөгөөн бис.

Каным-даа улустарын хүндүлүп турар бис деп К. Е. Ворошилов үргүлчүлүп чугаалаан. Кайы-кайынын хүндүлүгүн камгалакчы болуп турар совет улус бүгү улустар хоступ болгаш хамаарышпас турар дээр туржур турар. Улус буртуу күзөөн-биле чуртап турар. Бүгү улустар тайбын болгаш найырады чуртаап турары хөтөр. Кожа-хөлбө турарын беш принциптери бүгүдө ынак-ла албан болгаш турар ужураг.

Чангыс өн чокта тинелге болунас деп чүвени оонаал демделгөөн, индонез улуска долу чангыс эш К. Е. Ворошилов чугаалаанын түнелинде күзеп чугаалаан.

Тайбын болгаш найырады алдар дээр, чаагай тура-сорууту бүтү кижилерин алдар дээр К. Е. Ворошиловтун салган йөрөлин минтинин киржичилери динимит адыш часазашкын-биле уткаан.

Конференция ниятелид ажылын экижидеринче улаган элзөө хей шигилдерин база хүдөп алган. Оон ийтинде, күтүсүмүн санаадаан резолюцияны хүдөп аалганын, ында Англия биле Совет Эвилелин аразында найырадыг сочкулгаларын бүтү хөтөрүн көтүрүлгөн, ылаңгыя премьер-министрлерин, чер-черин бот-чагырга органнарин, профессорлор, кооператив болган булутура органнарнын аразында аалчылар солчурун, а ол ышак туржунин эргөжө чугаалаан оонаал демделген турар.

Конференция ниятелид ажылын экижидеринче улаган элзөө хей шигилдерин база хүдөп алган. Оон ийтинде, күтүсүмүн санаадаан резолюцияны хүдөп аалганын, ында Англия биле Совет Эвилелин аразында найырадыг сочкулгаларын бүтү хөтөрүн көтүрүлгөн, ылаңгыя премьер-министрлерин, чер-черин бот-чагырга органнарин, профессорлор, кооператив болган булутура органнарнын аразында аалчылар солчурун, а ол ышак туржунин эргөжө чугаалаан оонаал демделген турар.

Конференция ниятелид ажылын экижидеринче улаган элзөө хей шигилдерин база хүдөп алган. Оон ийтинде, күтүсүмүн санаадаан резолюцияны хүдөп аалганын, ында Англия биле Совет Эвилелин аразында найырадыг сочкулгаларын бүтү хөтөрүн көтүрүлгөн, ылаңгыя премьер-министрлерин, чер-черин бот-чагырга органнарин, профессорлор, кооператив болган булутура органнарнын аразында аалчылар солчурун, а ол ышак туржунин эргөжө чугаалаан оонаал демделген турар.

Конференция ниятелид ажылын экижидеринче улаган элзөө хей шигилдерин база хүдөп алган. Оон ийтинде, күтүсүмүн санаадаан резолюцияны хүдөп аалганын, ында Англия биле Совет Эвилелин аразында найырадыг сочкулгаларын бүтү хөтөрүн көтүрүлгөн, ылаңгыя премьер-министрлерин, чер-черин бот-чагырга органнарин, профессорлор, кооператив болган булутура органнарнын аразында аалчылар солчурун, а ол ышак туржунин эргөжө чугаалаан оонаал демделген турар.

Конференция ниятелид ажылын экижидеринче улаган элзөө хей шигилдерин база хүдөп алган. Оон ийтинде, күтүсүмүн санаадаан резолюцияны хүдөп аалганын, ында Англия биле Совет Эвилелин аразында найырадыг сочкулгаларын бүтү хөтөрүн көтүрүлгөн, ылаңгыя премьер-министрлерин, чер-черин бот-чагырга органнарин, профессорлор, кооператив болган булутура органнарнын аразында аалчылар солчурун, а ол ышак туржунин эргөжө чугаалаан оонаал демделген турар.

Делегей Байдалынын Аппчуулааны

Совет улус болгаш оон Чөсөксийн Күштери антигитлерий эвилелин чурттары-биле кады немец фашисттик агрессорларын чыла шаварын дооскамында бээр он ийи чыл өрткөн. Ол бүтү делегейге төөгүдүг тинелге делегей кырынга кашаар-даа аажок улуз эргилген болдурган. Хамыктын мурунда ол империализмниң лагеринин аажок кошказарыга болгаш социализмниң туруттарыны быжылгаарыга чедирген. Гитлержи шериг самуурамын аштырышкын болза совет чуртка улуз агрессия чүлө агрессорларын боттарынга ылаңгыя түнелдер чедирип болур деп чүвени өтүрүлүп көргүсөн.

Ыңчангаш бистин чуртувуса болгаш улус демократизмниң чурттарына улуз амы үеде чаз шериг авантюра-зын кылар дугайында бодап турар барын чүткө реаксылык күштерин чамдык төлөөкчилеринге делегейин ийги дайынын билдиргичи дүжүргүлери ам-даа кеземче болбайн турар. Немец фашисттик эжелекчилерин ажим тинелзенин 12 чыл болган оюну дүжүргүндө делегей кырынга болуп келген болушкуннар болза АБШ-а баштаган барын талам күрүстенин башкарыкчы бөдүтери тайбын болгаш улустарын аймыл чок чорутуу үрөзгиче улаган үлгүлешкенин ам-лаа уламчылаар болдыг дээрин хөтөчүлүк турар. Ынгиди болушкуннарын сангыга майныг эгезинде Бонига болган согуз атлантика блокуту (НАТО-нуң) сессияны болгаш база оон даразында болуулаан Дэлес биле Алензүрүн, Дэлес биле Ги Моллен, Алензүр биле Макмиллан аразында чачып чугаалажышкынарын кыроо чөтүг.

НАТО-нуң Чөвүлелин оон сессияны түнел меделзенин болгаш паралаган ылаңгыя турарында алырга, АБШ-тын НАТО талам-биле талаалчыларынын ол бүтү ужуражышкынарын колууду дайын айттырларын чугаалашкан болуп турар. Барын талам күрүстенин улуз чүткө ажалдачылари Бонига амы үеде чаз чугаалажышкынарын бирөөн — чөсөксенин-инин дүжүренин айттырынын талам-биле үр-түнелдиг дүжүргүлери калдыг дээр арга-биле дүжүр чедип алыры дээр дугайында шуут чугаалашканнар. Харын дедир, оларын бодалары ону шигитирлөөрден оон-даа ынай ойталап быдаларыга, чөсөкени өндирлери уламчылаарыга, НАТО-нуң кештигери чурттарын шериглерин атомнуг болгаш водородтук чөсөк-биле чөсөктеринге доозулар хире мынды арганы дилеп тызарыкче улаган турар.

«НАТО-нуң шерин бүдөсөөр-биле кай атомнуг чөсөк-биле чөсөктер дээр-эште НАТО-нуң сессияны калың-даа чигитип айттырар», — деп «Нью Рейн»-дейтүг дээр барын-герман солу бижжөө. Барын-герман улуз буржуазиянын хөтөн илерейлешкан, «Эвдэйлге дейтүг» солу «НАТО күтүч оон-даа ынай бодалы салып турар» деп беме бижжөө.

НАТО Чөвүлелин сессияны ынгиди уламышкыны болгаш оон күтүрлери Барын чүткө тайбын ымакылдыг кижилерин ортууга дүжүренин байдды болдурбайн барып шыда-ваан. Оларын хөөн бодалын «Фрихте» деп өрөөр солу тодаргай илереткен. Делегейин бүтү чурттарынын улустары атомнуг чөсөкенин шыгалдазын соксалыр дугайында кажанымында-даа артык күштүг негелдени илп үдүртүр турар үеде НАТО-нуң Чөвүлели мынды чөсөк-биле чөсөкелди уламчылаарын болгаш күштелдирерин көргөн деп ол солу бижип турар. Ол чорук массаларын бурру шавышкынында таварышпайн барып шыда-ва. Ынды бодалы «Хиндустан стандарт» деп ийи солу база илереткен, оон демделген турары болза, НАТО-нуң бон сессияны шигитирлери биле холбаштыр барын талам чурттары «Киченгелгичи төвү НАТО-ну амы үеде чаз чөсөкелдерин хөтөрлө-биле чөсөкелдир деп көргөн стратегия паннарга үнелзөөн дайын бөдөлөгиче долгуз-биле чайлып турар».

Согуз атлантика блокуун баштакыларын «атомнуг стратегияны» Каттышкан Нацпарл Организациянын чөсөкеленишкын дүжүр талам-биле комиссиянын амы үеде Лондонда хурдалап турар бөдөлөгиче комитетине барын талам күрүстенин төлөөкчилерин эзеп турар туржунин чамыч-чаз болгаш хооун мөге чорутуу көргүзүр турар. Шынап-ла НАТО-нуң бон сессия-

нын сөөлүндө АКШ-тын, Англиянын болгаш Франциянын ол комитетте төлөөкчилерин олар чөсөкелди дүжүр дугайында дүжүргүлери чедип алыр ораалжып турар, ыңчан-даа анаа Совет Эвилели шактыктап турар дээр дугайында меделзенин калчип бөтүрүп болуру? Фактылар болза анаа шуут улузлашкык байдалы көргүзүп турар.

Апрелин төнчүгүндө совет төлө В. А. Зорин чөсөкеленишкын дүжүр талам-биле чамдык хөтөчөгүн дугайында ССРЭ-нин чаз саналын бөдөлөгиче Комитетинге көрү-биле кийрген билдиргилер болгай. Барын талам күрүстел чөсөкеленишкын дүжүренин калбак программанын дугайында чугаалажышкыны чорударын күзөөн-нер болгаш бир аяс ол комитет чөсөкеленишкын дүжүр талам-биле чамдык хөтөчөгүн чугаалажыкчыны шичип болза, ыңчан чугаалажышкын үр-түнелдиг болур деп меделген турганнар, ыңчангаш Совет Эвилели оларын ол саналында уткүштүр барган. Чаз совет санала көрдүгү турар чугула хөтөчөгүн бирөөн болза, адролу чөсөкелди шыгалдазын соксалыры ийикке азы тур-даа бол соксалыры бооп турар. Амы үеде делегейин бүтү улустарын негеп турары мынды дүжүргүлери чарары атом айттырынын талам-биле он ынай дүжүргүлери чедип алыртай чугула ролюу ынаар ийик. Совет санала көрдүгүн ол болгаш өске-даа хөтөчөгү барын күрүстел-биле дүжүргүлери чедип алырынга дыз чигелдиг болгаш оларга уткүштүр кылганын, ыңчангаш олар эзөөн хей чурттарынын чонуну калбак дөмөгөчезин алган. Совет санал чөсөкелди дүжүр дугайында айттырынын таарыштыр дүжүргүлери кончут эки үнелзени болуп турар деп буржуа паралаган чамын ортанары бөзүн минип бижжөө аргаз чок болган. «Бир аяс совет саналарын чугаалажышкынын үнелзени кылдыр хүдөп алыр болза ыңчан чөсөкеленишкын өндирлери дыйр кош-кадырыга иделел болур бүтү-ле аргаар тургустунар», — деп «Эстер мейл» өң саут уалыс ынос» дээр аңгы солу бижжөө. «Токио таймс» дээр япон солу муруну чүдүгүн ССРЭ-нин саналдарында ам «совет пропаганда» дээр сыла-биле он ынай ойталап болбас деп демделген. «Совет саналдарга улуз кичегелерин салырыкче» «Нью Стейтсмен» ийи Нейш» дээр аңгы сеткүүл база кийтырып турар.

Барын талам күрүстелери башкарыкчы бөдүтери чаз совет саналдарын бөдүлү-биле калчар көрүп турарын дугайында боттарынын хамаарышкынын амы чедир-ле илерейлешкөннөр. Ыңчангаш, бир аяс барын талам реаксылык паралаган, күрүстелери тус-лай төлөөкчилерин, ылаңгыя Дэлес дилестиг суг, НАТО Чөвүлелин сессияны чамдык меделзенин алаш амы болза, чөсөкеленишкын дүжүр дугайында чөтүр дүжүргүлери чедип алырында ойталап ораалжышкынын Барын чүткө бө уадаа база ам-даа дилестиг деп тинелди кылып болур. Ол дугайын чөсөкеленишкын дүжүренин талам-биле Белекел комитетине аңгы чазактын кийрип келген саналы хөтөчө-лүп турар. Англиянын төлөөкчилери атомнуг шыгалдазын соксалыр дугайында айттырынын чүлө чөсөк кылырынга хөтөчөлүп турар материалдарын бөдүренин соксалыр дугайында дүжүргүлери, чөсөкеленишкын дүжүр дугайында ийиги дүжүргүлери кези кылдыр чедип алганынын сөөлүндө ам шигитирлөөр деп сүмөлзөн.

Совет төлөөкчи В. А. Зорин майны 8-те Белекел комитетинге сөз алган, аңгы саналы хүдөп алыр болза хөтөчө кырында атомнуг чөсөкеленишкын өндирлери болгаш шыгалдазын хоойлударында чедир ийик, ыңчангаш Совет Эвилели оон-биле чөсөкелдир шыда-ва деп меделген. Ол аңгы саналы Англиянын бонда чамдык паралаган арганын шыныг шигүтүзгөн. Водородтук бонбанын шыгалдазын чорударында аңгы чазактын ойталап хөтөчө хөтөчө илеретпешкан, «Дейл геральд» солу мында деп бижжөө: «Россия чөсөкеленишкын дүжүрүшкүнү мазавай водородтук бонбанын шыгалдазын тур-даа соксалыр дугайында дүжүргүлери саналдап турар. Ыңчангаш Макмиллан аңгы бонбанын частышкынында чедир мынды дүжүргүлери шыгынында биле шактыктап бодалды... Шыгалда соксалынын шыда-ва, харын аңаа көр-

трөлү дүжүргүлери чугула деп ол чугаалап турар. Аңаа холбаштыр солууну меделзени: «хоранашкынын контрол» дээр-даа ол хей чүе-дир. Макмиллан ону база билдир. Бир аяс Англия улустар аразында дүжүргүлери күзөөр болза, мынды дүжүргүлери чедип алырынын бөтүгү ийиги боттарынын чөсөкел шыгалдазын түр соксалыр дугайында санала болуп турар, амында ол дүжүргүлери чедип алыр. Макмиллан дээр болууар арганы чайдалып турар-дыр Бүтү делегейин аң дээр ийиги Англиянын чок кылырынга хей-ниини шактыктаар ужураг».

Ядролу чөсөкелди шыгалдазын соксалыр дээр улустарын шигитирлөөр, сөөлү дөмө бүтү чурттарда улам-ла калбак хөтөчөлүгү апар чыгар. Ону дегини-биле ам бөзүн барын Европанын болгаш Американын дык хей өртөмдөннөр, хей-ниини ажалдачылари, параламенталер кештигери, хүрээ-хитини төлөөкчилери, политиктиг партияларын баштыкчылары көдүрүп үтөнгөн. Индиянын өскү хей-ниини ажалдачылари Раджапалачари индий солуна паралаган чүдүгүн адролу чөсөкелди шыгалдазын дөм-дөраан соксалырын кийгитишкан, улустар аразында ол талам-биле чөтүр дүжүргүлери чорударында шактыктап турар кижилерге калың-даа барында турбас ужураг деп демделген. Раджапалачари Совет саналдарын «арыг пропаганда» деп баштыкташ ону хүдөп алазын ораалжып турар Барын чүткө чамдык бөдүтери тодаргай-биле сойлаан илеретип турар. «Бир аяс чөтүгү саналдарын ойталап болза, ыңчан олар «арыг пропаганда» болу бээр. Бир аяс оларын ылап шын деп көргөп чугаалажып көр болза, олар дүжүргүлери үнелзени болу бээр. Чөтүгү-на Барын чүткүгү туржур орустарын бүтү «саналарын пропаганда» хуудуруп турар-дыр» — деп индий ажалдачы демделген турар.

Совет Эвилели болза массалык үрөг-жөжөкчө чөсөкелди шуут хөтүрлөөр дээр туржур турар. ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелин Даргазы Н. А. Буганин тайбынын Япон комитетин доктаамал директору Сюэи Огатага харын чазакта «атомнуг болгаш водородтук чөсөкелерин шыгалдазын соксалырынга бистер чүткө АКШ биле Англия база ынай хүдөлгөн боттарында алырын чөсөкелер болза-ла бөдөн бис», — деп демделген болгай.

Бистин чуртувусун ажим-чоруду-газы болгаш саналдары (ылаңгыя чөсөкеленишкын дүжүр айттырында талам-биле) бөдүлүп тайбын ымакылдыг, социализм тайбын тургузушкынын оон ынай хөтөчөлүгүн ханырга ораалжышкында үнелзенилген. Ол дугайында ССРЭ-нин Дээдм Совединин VII сессиянында хүдөп аалганын «Уетпүрүт болгаш туудуту эргелен башкаар чорутуу организастарын улам ынай сайм-рантайжыра дугайында» Хоойлаа айткан совет эконоимик келдиренин улуз планы тодаргай-биле көргүзүп турар. Ол дугайында атомнуг болгаш водородтук чөсөкелди шыгалдазын хөтүрлөөр дугайында айттырыга Совет чазактын туружун дугайында бөдө депу-таттарын айттырларынга харын кылдыр ССРЭ-нин Даштык хөтөрер Министр эң Громыкоуну сессияга кылган меделзени база хөтөчөлүп турар. Амы чедир атомнуг чөсөкелди шыгалдазын хөтүрлөөр дугайында улустар аразында дүжүргүлери чедип алыназынын ужуру болза, чүткө атомнуг чөсөкел хөтүрлөөр дугайында каш у